

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

De Ecclesia, Qvæ Est in Purgatorio

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XIV. Soluuntur obiectiones ex ratione depromptæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53890](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53890)

uocare ad quodlibet eorum duorum, quæ ipse ponit; nam quia iustæ sunt, rectè possunt dici esse in manu Dei, licet non sint in regno; & similiter dici possunt esse in inferno, quia Purgatorium pars est inferni, vel certè locus vicinus.

VND ECIMO, Hieronymum obiiciunt, qui sic in caput 9. Amos loquitur; *Quando anima & vinculis laxata corporeis, solandi quò velit, siue quò ire compellitur, habuerit libertatem, aut ad inferna ducetur, de quibus scriptũ est; In inferno quis confitebitur tibi? aut certè ad cælestia subleuabitur.*

RESPONDEO, non loqui Hieronymum de morte naturali, sed de solutione animæ à corpore per speculationẽ; nam disputat eo loco de anima impia, quæ quocunque se verterit cogitatione, ibi Deum ultorem inueniet. Iraque cùm dixisset: *Aut certè ad cælestia subleuabitur.* subiungit: *& ubi sunt spiritualia nequitia in cælestibus, & si sibi verè circumcisionis scientiam voluerit vendicare, & humilitate concepta habitare in montibus, & ibi scrutantem manum Dei euadere non & a- lebit; quod si desperans salutem oculos Domini vitare tenta- uerit, & in <ltimos salforum fluctuum terminos peruenire, e- tiam ibi mādabit Dominus serpenti tortuoso, & antiquo, qui est inimicus, & vltor, & mordebit eam. Capta quoq; vitis at- que peccatis gladio Domini percutietur, & per cruciatus, atq; supplicia ad Dominum reuertatur.*

CAPVT XIV.

Soluuntur obiectiones ex ratione depromptæ.

VLTIMO, argumenta sumunt à rationibus. **PRI- MA** ratio; Post remissam culpam nulla remanet pœna; nam remissio culpæ fit per meritum pas- sionis Christi, quod est infinitum & sufficientissi- mum ad tollendum omnem culpam & pœnam; nihil igitur purgandum superest post iustificationem.

RESPONDEO, primùm retorquendo argumentum; nam si Christus satisfecit pro omni culpa, & pœna nostra, cur post remissam culpam adhuc tam multa patimur, & tãdem etiam morimur? & ne dicant esse paternas castigationes in remediũ futuri peccati, cur infantes baptizati ægrotant, qui non sunt

FFFF

capaces

capaces peccati actualis? Dico igitur Christi meritum sufficere ad omnem culpam, & pœnam tollendam, sed debere applicari, vt sit efficax, alioqui omnes homines saluarentur.

Porro applicatio fit per actus nostros & Sacramenta. Voluit autem Deus, vt post Baptismum per cōtritionem & confessionem, cum absolutione Sacerdotis, applicetur meritum Christi ad tollendam culpam; per opera autem satisfactoria applicetur ad tollendam pœnam temporalem; nam pœna æterna commutatur in temporalem, quando remittitur culpa; quia cū remittitur culpa, redditur amicitia, & datur consequenter ius ad gloriam, ac proinde non debet puniri in æternum, quia eo modo nunquam ad gloriam perueniret, & tamen iustitia exigit, vt peccatum puniatur aliquo modo, idē commutatur pœna æterna in temporalem; de qua re dictum est aliquid supra, & plura dicentur in disputatione, de satisfactione.

SECUNDA ratio; In Baptismo remittitur omnis culpa & pœna, sed Pœnitentia est quedam Baptismi commemoratio, immō est Baptismus quidam; nihil igitur post pœnitentiam remanet purgandum.

RESPONDEO; si Sacramentum Pœnitentiæ accipiatur Catholicè & integrè, vt comprehendit contritionem, confessionem, & satisfactionem plenam, & iam peractam, potest admitti totum argumētum; si autem accipiatur pro sola absolutione, in qua præcipuè Sacramentum consistit, negatur consequentia: Nam maximum discrimen est inter Sacramentum absolutionis, & Sacramentum absolutionis, cuius ignorantia causa est omnium errorum de satisfactione, de clauibus, de indulgentiis, de Purgatorio.

Dicimus ergo, in Sacramento Baptismi, Deum liberalissimè agere, & applicare Christi meritum per vnā illam actionem ablutionis, ad tollendam omnem culpam, & pœnam futuri seculi, id est, tam Gehennæ, quam Purgatorij, nam pœnas temporales huius vitæ, ne Baptismus quidem aufert, vt patet in pueris baptizatis ægrotantibus, & morientibus. At in Sacramento absolutionis Deum contrahere non nihil manum, & applicare Christi meritum ad tollendam culpam, & pœnam æternam; tamen adhuc requirere opera pœnitentiæ, quibus redimamus temporales pœnas. id quod patet

et ex cap. 6. ad Hebræos, vbi dicit Apostolus: *Impossibile esse eos, qui semel sunt illuminati*, id est, baptizati, iterum renouari ad penitentiam, nimirum baptismalem, quia Deus semel tantum vritur ea liberalitate. Et cap. 10. *Voluntariè peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis*, id est, post illuminationem Baptismi, *nō relinquitur hostia pro peccato*, id est, non relinquitur alius Christus patiens, & moriens, cui possimus rursus commori per Baptismum; Sic enim exponunt hæc duo loca omnes veteres Græci, & Latini.

Ex quo habetur argumētum insigne pro Purgatorio; Nam statim ponitur aduersatiua particula, sed *terribilis expectatio iudicij, & ignis amulatio, qua cōsumptura est aduersarios*. Si enim iste ignis significaret solum ignem Gehennæ, sequeretur, omnes qui peccant post Baptismum necessariò damnandos, vel certè Paulum ineptè loqui. Nec enim rectè dicimus, peccanti post Baptismum, non requiritur alius Baptismus, sed Gehenna, si præter Baptismum sunt alia remedia, vt reuera sunt.

Oportet ergo dicere, beatum Paulum per ignem intelligere ignem in genere, siue Gehennæ, siue Purgatorij, ita vt hic sit sensus; Peccanti post Baptismum, non relinquitur alius Baptismus, neque aliquod remedium æquiualens, id est, æquè facile, quod mox liberet ab omni pœna; sed relinquitur ignis necessariò, aut perpetuus, si homo non conuertatur, aut temporalis, si conuertatur, qui tamen ignis temporalis Purgatorij erit in alio seculo, nisi afflictionis ignis voluntariè assumptus purgauerit hominem in hac vita, & hæc est quam vocamus satisfactionem. IDEM patet ex Patribus, qui propterea Baptismum aque vocant Baptismum facilem, & comparant nauis, qua facilè traüciuntur flumina; At pœnitentiam vocant Baptismum laboriosum, lacrymarum, ignis, & secundam tabulam post naufragium. DENIQUE ratio idem suadet; nam post primam reconciliationem qui peccat, tantò grauius peccat, quantò est magis ingratus, & maius lumen, & auxilium habuit. Vide Gregorium Nazianzenum oratione in sancta lumina, & Theodoretum in Epitome diuinorum decretorum, capite penultimo, & Damascenum lib. 4. cap. 10.

TERTIA ratio; Christi honor debet illibatus manere, ipse enim solus est liberator, & redemptor noster. At si nos satisfacimus, iam diuidimus cum Christo honorem; sumus enim & nos ex parte aliqua redemptores nostri, nec totam salutem nostram, sed solum partem Christo debebimus.

RESPONDEO, si de verbis agitur, Scriptura aperte dicit, Daniel. 4. *Peccata tua eleemosynis redime.* Et Philipp. 2. *Cum metu & tremore salutem vestram operemini.* ubi homo sui ipsius redemptor & saluator appellatur; nec propterea vlla fit Christo iniuria, siquidem tota virtus operum & satisfactionis nostræ à Christi sanguine pendet, & si redimimus peccata, vel operamur salutem, id facimus per eius spiritum nobis donatum, vel potius ipse Christi spiritus in nobis ista operatur. sicut nihil detrahitur Deo, quod per secundas causas operetur; immò potius additur ad gloriam eius, quia hinc apparet magis potentia & efficacia Dei, cum non solum operari possit, sed etiam dare aliis rebus vim operandi.

QUARTA ratio; Si applicatur nobis per nostra opera Christi satisfactio, vel sunt duæ satisfactiones simul iunctæ, vna Christi, altera nostra, vel vna tantum, si duæ, ergo bis punitur eadem culpa, & duæ pœnæ respondent vni culpæ; si vna tantum, vel illa est Christi, & tunc nos non satisfacimus; vel nostra, & tunc excluditur Christus, aut verè diuidemus cum Christo honorem; nam ille soluet pro culpa, nos pro pœna.

RESPONDEO, tres esse modos dicendi. **PRIMVS** quorundam est, qui asserunt esse vnam tantum, & illam Christi esse, ac nos propriè non satisfacere, sed solum facere aliquid, cuius intuitu Deus applicat nobis Christi satisfactionem, quod est dicere, nostra opera non esse nisi conditiones, sine quibus non applicaretur nobis Christi satisfactio, vel ad summum, esse dispositiones. Ita Michaël Baius libro de Indulgentiis, capite ultimo, quæ sententia erronea mihi videtur; nam Scriptura & Patres passim vocant nostra opera satisfactiones, & peccatorum redemptiones. Deinde si potest homo iustus suis operibus mereri de condigno vitam æternam, cur non satisfacere pro pœna temporalis, quod est minus?

SECUNDVS est aliorum, quod sint duæ, sed vna ab altera pendens, qui modus non videtur mihi improbabilis; nam etiam si vna sufficeret, tamen ad maiorem gloriam Dei, cui satisfactio

tis fit, & maiorem honorem hominis satisficientis, placuit Christo coniungere nostram suæ. quomodo vna gutta sanguinis Christi sufficiebat redimere mundum, & tamen voluit totum sanguinem effundere, vt esset copiosissima redemptio; quomodo etiam homo iustus adultus, duplici titulo ius habet ad eandem gloriam, vno ex meritis Christi sibi communicatis per gratiam; altero ex meritis propriis.

TERTIVS tamen modus videtur probabilior, quòd vna tantùm sit actualis satisfactio, & ea sit nostra; neque hinc excluditur Christus, vel satisfactio eius; nam per eius satisfactionem habemus gratiam, vnde satisfacimus, & hoc modo dicitur applicari nobis Christi satisfactio, non quòd immediatè ipsa eius satisfactio tollat pœnam temporalem nobis debitam, sed quòd mediatè eam tollat, quatenus videlicet ab ea gratiam habemus, sine qua nihil valeret nostra satisfactio.

Præter has hæreticorum obiectiones discutiemus etiam duas alias obiectiones, quas Theologi proponere solent, vt rei veritas clarius elucescat. Sit igitur

QVINTA ratio; In Purgatorio non est meritum, ergo nec satisfactio; nam idem requiritur ad merendum, & satisfaciendum, & omnis satisfactio est meritoria.

RESPONDEO, negandum esse consequentiam; nam requiruntur quidem communia quædam ad meritum, & satisfactionem, sed etiam quædam propria, ex quorum defectu aliquid est meritum sine satisfactione, & è contrario. Requiritur ad vtrûque gratia inhabitans, sed hoc non sufficit; Nam ad satisfactionem requiritur, vt opus, quod fit, sit pœnale, quod non requiritur ad meritum. Ad meritum requiritur libertas, quam sequitur laus; id quod non requiritur ad satisfactionem; qui enim à iudice cogitur soluere debitum, verè satisfacit, etiam si coactus; requiritur præterea ad merendum status viæ. Deus enim Agonotheta noster stadij tempus, præsentem vitam esse voluit; hinc igitur animæ, quæ degunt in Purgatorio, quia mediæ sunt, quoad statum inter viatores & beatos, vel damnatos; nam sunt confirmatæ in bono, & tamen adhuc retardantur à consequuntione summi boni; ideo possunt satisfacere, nō mereri, cū nos vtrumque possimus, beati & damnati neutrum.

SEXTA ratio; Purgatorium constituitur partim ad remissionem culpæ venialis, partim ad satisfaciendum pro pœna, sed neutrum habet locum post hanc vitam; nam eius est à culpa resurgere, cuius est in culpam incidere, sed post hanc vitam non possunt animæ committere venialia peccata. Præterea peccata omnia remittuntur per pœnitentiam, sed post hanc vitam non est pœnitentia; nam idem est hominibus mors, quod Angelis casus, ut Damascenus dicit lib. 2. cap. 4. Sed Angeli per casum facti sunt immobiles in malo. Denique in hac vita, sicut potest homo iustus mereri gratiæ augmentum, ita etiam remissionem venialium offensarum. At post hanc vitam nullum est meritum. De pœna autem probatur sic: Pœna est propter culpam, & crescente culpa, crescit pœna; decrescendo culpa, decrescit pœna: ergo remota culpa, remouetur pœna.

RESPONDEO, non defuerunt, qui propter hæc argumenta negarent peccatum veniale post hanc vitam posse remitti, ut B. Thomas refert in 4. d. 21. q. 1. art. 2. Sed dicebant remitti omnia venialia in ipsa morte per gratiam finalem; At errabant, quia Scripturæ & Patres disertè docent, post hanc vitam remitti peccata leuia, neque fundamentum eorum est solidum; nam gratia finalis non potest remittere peccatum, quod actu placet, immò quod non displicet aliquo modo. At potest quis mori in complacentia peccati venialis vel certè sine vlllo actu, ut si moriatur repenti, vel phreneticus, vel dormiens.

ALII, ut Scotus in 4. d. 21. q. 1. dicunt, peccatum relinquere solum in homine, postquam actus transit, reatum pœnæ, & ideò peccatum veniale dici remitti in Purgatorio, quia totaliter ibi punitur; mortale autem non dici remitti post hanc vitam, quia non punitur vnquam ibi totaliter; nisi enim in hoc mundo mutetur reatus pœnæ æternæ, in reatum pœnæ temporalis, & sic incipiat hic remissio; non poterit ibi purgari. HÆC sententia falsa est, tum quia sine vlllo dubio peccatum relinquit in homine præter reatum pœnæ, etiam malam, aut aliquid simile, per quod dicatur homo formaliter peccator, & dignus pœna, tum etiam, quia hoc modo reuera peccata venialia non possent dici remitti in Purgatorio, non enim remittitur, quod totaliter punitur; remissio enim sonat condonationem.

ALIA

ALIA est opinio eiusdem Scoti ibidem, peccata venialia remitti in primo instanti separationis animæ à corpore, remitti autem per merita præcedentia. Dicit enim ipse, omne opus bonum quod magis placet Deo, quam displiceat veniale peccatum, remittere venialia peccata; ceterum dum homo vivit, non remitti omnia venialia per huiusmodi opera bona, quia est impedimentum ipsius complacentiæ peccati, quo impedimento sublato, quod fit in primo instanti post mortem, mox remitti peccatum. NON placet, quia non est probabile per omne opus bonum remitti venialia, nisi adsit displicentia saltem virtualis illorum peccatorum. DEINDE, quia sequeretur post hanc vitam nunquam remitti nisi unum peccatum, nimirum illud, cuius actus continuatur vsque ad mortem, id quod ipse admittit, sed est contra Scripturas & Patres, ut ex dictis patet. TERTIO, quia non esset opus orare pro defunctis, ut à culpis venialibus soluerentur, ut Ecclesia orat, ut patet apud Dionysium, cap. vlt. Eccles. hierarch. & ex orationibus Ecclesiæ, quibus petimus, ut dimittantur eis, quæ humana fragilitate contraxerunt.

Est ergo opinio vera B. Thomæ in 4. d. 21. q. 1. art. 2. dimitti in Purgatorio culpas veniales, per actum dilectionis & patientiæ; illa enim acceptatio pœnæ à Deo inflictæ, cum ex caritate prodeat, dici potest virtualis quædam pœnitentia, & licet non sit propriè meritoria, quia non meretur gloriæ vel gratiæ augmentum, tamen est remissoria peccati.

Ad PRIMVM negatur maior uniuersaliter; nam habet locum solum in mortalibus peccatis; quod enim ad venialia attingit, potest in Purgatorio anima liberari à veniali, quia habet media conuenientia, id est, actum dilectionis peccato contrarium, non tamen potest cadere in peccatum veniale, quia caret fomite, & præterea quia est in bono confirmata.

Ad SECUNDVM dico, post hanc vitam non esse pœnitentiam de mortalibus, quia damnati sunt obfirmati in malo, & hoc sibi vult Damascenus, tamen in animabus Purgatorij bene potest esse displicentia peccati, eaque ex caritate, & proinde utilis.

Ad TERTIVM dico, animas Purgatorij non esse omnino in via, & propterea non posse mereri augmentum gratiæ: ta-

men neque esse omnino in termino, & ideo posse aliquid facere, quod pertineat ad peccati venialis remissionem.

Ad alteram partem argumenti respondeo, pœnam pendere à culpa in fieri, non in esse, & ideo illud (decrecente culpa, decrescit pœna) si intelligatur quòd quò minor est culpa, eò minorem generat pœnam, verum est, alioqui est falsum; nam etiam ob culpam præteritam debetur pœna.

CAPVT. XV.

Purgatorij confessionem ad fidem Catholicam pertinere.

SUPEREST nunc, vt Petri Martyris sententiam discutiamus, qui in commentario, cap. 3. prioris ad Corinth. contendit, Purgatorium esse, non posse ad dogma fidei vllò modo pertinere; quæ fuit prima Lutheri opinio, siue primus eius error. Rationes eius sunt quinque.

PRIMA, quia Scriptura tacuit Purgatorium in iis locis, vbi maxima fuit occasio de eo loquendi. Nam in Genesi, cap. 49. describuntur funera Abraham, Isaac, Iacob, Saræ, Rachelis, diligentissimè, & tamen ne verbum quidem de Purgatorio. Item in Leuitico instituuntur sacrificia plurimorum generum pro variis rebus, & nullum ibi instituitur pro defunctis. Denique, Paulus in priori epist. ad Thessal. cap. 4. cum ex professo de mortuis agat, nihil dicit de Purgatorio, sed solum asserit eos resurrecturos, & concludit: *Consolamini inuicem in verbis istis.*

SECUNDA ratio est, quia Ecclesia Græca, quæ est altera pars Ecclesiæ, diu restitit huic dogmati in Concilio Florentino, ergo si vsque ad nostra ferè tempora media pars Ecclesiæ non credidit Purgatorium, quomodo est articulus fidei?

TERTIA ratio est, quia Dionysius, capite vltimo Ecclesiasticæ hierarchiæ, quæstionem proponit, Cur Antistes in sepultura fidelium oret pro defunctis, & Purgatorij non meminit, sed anxie laborat, vt quæstionem soluat. At si Purgatorium esset dogma fidei, potuisset statim facillimè respondere, orate pro defunctis, vt à Purgatorio liberentur.

QVARTA